

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Semaine du 1er au 5 janvier 2023

Souguia n° 78

ט"ו

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Grama (3)

Echo Michoum Hitsav

Utilisation d'une minuterie

Cette semaine nous continuons la Souguia de Grama en nous penchant sur le Din de Echo michoum Hitsav vu dans Baba Kama : selon Rabbi Yohanan, quelqu'un qui allume un feu dans son domaine et qui se répand dans le domaine d'un autre, doit rembourser les dommages comme si c'était l'homme lui-même qui avait brulé l'objet, sans considérer l'action du vent, de la même façon que l'on est responsable lorsqu'on envoie une flèche (mais selon Rech Lakich le feu est considéré comme un de ses biens qui a causé un dommage, ce qui implique d'autres Dinim).

Les Poskim sont en Mahloket pour savoir si ce principe de Echo Michoum Hitsav s'applique aussi dans Shabbat et donc on devrait considérer que c'est une action directe de l'homme, retirant ainsi la permission de Grama. Une des implications Halakhiques principales concerne l'utilisation d'une minuterie pendant Chabbat, comme nous le verrons à travers les paroles du Maharam Chik.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו ויעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאת מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שקר והם עמלים ואינם מקבלים שקר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Chlomo ben Méïr

כ.ב. כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

ומשוניס הן: אשו. השולח את הצערה: משום חציו. חייבו הכתוב דאיהו קעציד דהוי כזרק חץ: משום ממונו. כשורו וזורו שהזיקו. וקס"ד דאיכא צינייהו כגון שהדליק בגחלת שאינו שלו לרצני יוחנן

אתמר ר' יוחנן אמר יאשו משום חציו וריש לקיש אמר אשו משום ממונו וריש לקיש מאי טעמא לא אמר כרבי יוחנן אמר לך חציו מכחו קאזיל האי לא מכחו קאזיל ורבי יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש אמר לך ממונא אית ביה ממשא הא לית ביה ממשא

חייב חציו הן ולר"ל פטור ללא ממונו הוא: האי לאו מכחו. דאש מאליה הולכת ודולקת למרחוק: הא לית ביה ממשא. דשלהבת היא המזקת דאין לה ממש הלכך כי חייביה רחמנא משום חציו הוא דחייביה: חציו דכלב הן. דהוה ליה

מסכת בבא קמא דף כב עמוד ב

אמר רבא: קרא ומתניתא מסייע ליה לרבי יוחנן; קרא, דכתיב: כי תצא אש, תצא מעצמה, ישלם המבעיר את הבערה, ש"מ: אשו משום חציו; מתניתא, דתניא: פתח הכתוב [דף כג עמוד א] בנזקי ממונו וסיים בנזקי גופו, לומר לך: אשו משום חציו. אמר רבא, קשיא ליה לאביי: למ"ד אשו משום חציו, טמון באש דפטר רחמנא היכי משכחת לה? וניחא ליה, כגון שנפלה דליקה לאותו חצר, ונפלה גדר שלא מחמת דליקה, והלכה והדליקה והזיקה בחצר אחרת, דהתם כלו ליה חציו. אי הכי, לענין גלוי נמי כלו ליה חציו! אלא, למאן דאית ליה משום חציו אית ליה נמי משום ממונו, וכגון שהיה לו לגודרה ולא גדרה, דהתם שורו הוא ולא טפח באפיה. וכי מאחר דמאן דאית ליה משום חציו אית ליה נמי משום ממונו, מאי בינייהו? איכא בינייהו, לחייבו בארבעה דברים.

רש"י מסכת בבא קמא דף כג עמוד א

וכי מאחר דמאן דאית ליה משום חציו אית ליה נמי משום ממונו מאי בינייהו - היכא דגחלת שלו היתה מאי איכא בין ר' יוחנן דמחייב ליה משום תרתי לר"ל דלא מחייב ליה אלא משום חדא דהא על כרחך היכא דגחלת שלו נמי פליגי דהא אמרן לעיל לרבי יוחנן אשו משום חציו אלמא באשו נמי פליגי היכא דגחלת שלו בשלמא עד השתא דשמעינן משום חציו דוקא ולא משום ממונו וכדאמרת ממון אית ביה מששא הא לית ביה מששא איכא בינייהו היכא דאיתיה ממונו וליתיה חציו כי הך דנפלה גדר דכלו לו חציו דלמ"ד משום חציו דוקא פטור אבל השתא דלתרווייהו חייב מאי בינייהו.

לחייבו בד' דברים - למ"ד משום חציו נמי מחייבין ליה אם שרף אשו יד אדם חייב בארבעה דברים נזק וצער ריפוי ושבת [...]]

רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק יד הלכה טו

אש שעברה והזיקה את האדם וחבלה בו הרי המבעיר חייב בנזקיו ובשבתו וברפוי ובצער ובבשתו כאילו הזיקו בידו, שאע"פ שאשו ממונו הוא הרי הוא כמי שהזיק בחציו, אבל אם הזיקה בהמתו או בורו את האדם אינו חייב אלא בנזק בלבד כמו שביארנו.

Les mots du jour à apprendre :

Feu	אֵשׁ
Flèche	חֵץ
Argent	קָמֹן

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Chlomo ben Méïr

Quel est l'avis du Nimoukei Yossef dans Chabbat concernant le principe de Echo michoum Hitsav ?

נימוקי יוסף מסכת בבא קמא דף י עמוד א

אשו משום חציו. כאילו בידיו הבעירו כדאמרן. ואי קשיא לך א"כ היכי שרינן עם חשיכה להדליק את הנרות והדלקתה הולכת ונגמרת בשבת וכן מאחיזין את האור במדורה והולכת ונגמרת הדלקתה בשבת ולפי זה הרי הוא כאילו הבעירה הוא בעצמו בשבת וכל שכן הוא דאילו הכא לא נתכוון להבעיר גדיש של חבירו כלל והכא עיקר כוונתו היא שתדלק ותלך בשבת ועם כל זה תנן [שבת דף יט ב] משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד ומעשים בכל יום וכדאמרן כי נעיין במילתא שפיר לא קשיא לן שהרי חיובו משום חציו כזורק החץ שבשעה שיצא החץ מתחת ידו באותה שעה נעשה הכל ולא חשבינן ליה מעשה דמכאן ולהבא דאי חשבינן ליה הוה לן למפטריה דאנוס הוא שאין בידו להחזירה וה"נ אילו מת קודם שהספיק להדליק הגדיש ודאי משתלם ניזק מאחריות נכסים דידיה דהא קרי כאן כי תצא אש שלם ישלם ואמאי מחייב הרי מת ומת לאו בר חיובא הוא אלא לאו ש"מ דלאו כמאן דאדליק השתא בידיה חשבינן ליה אלא כמאן דאדליק מעיקרא משעת פשיעה חשבינן ליה וכן הדין לענין שבת דכי אתחיל מערב שבת אתחיל וכמאן דאגמריה בידיה בהווא עידנא דלית ביה איסור חשיב:

Les mots du jour à apprendre :

Comme si	כְּאִלוֹ
Tête	רֹאשׁ
Toît	גַּג

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Chlomo ben Méïr

Selon le Avnei Nezer, comment les Richonim ont compris le Din de Echo dans Chabbat ?

שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן שפח

ב"ה א' יתרו תרנ"ד לפ"ק.

שוכ"ט לכבוד ידידי הרב הגדול מעוז ומגדול צמ"ס כש"ת מ' יואב יהושע נ"י אבד"ק גאסטאנין.

א) אשר הוקשה לו דברי רמ"א סימן תקי"ד [סעי' ג'] שמותר להעמיד נר במקום שהרוח שולט כדי שיכבה. משום דגרם כיבוי מותר ביום טוב. הלא הא דומה לאשו משום חציו כמו אבנו כו' ונפלו ברוח מצוי' והזיקו. ולדעת תוספות סנהדרין [עז ע"א] דחייב ברוצח כהאי גוונא מיתה הוא הדין דחייב בשבת. ואפילו להר"ן שם דחולק. מכל מקום בשבת יתחייב קל וחומר מזורה ורוח מסייעתו דבנזקין פטור ומכל מקום חייב בשבת חייב משום מלאכת מחשבת אסרה תורה וניחא לי'. כל שכן אשו דחייב בנזקין דחייב בשבת משום דניחא לי' עד כאן דבריו:

ב) בטח לא נעלם מכבודו דברי הרא"ש בבבא קמא [פרק הכונס סי' י"א] דוקא זורה דאורחי' בהכי. אך גם לפרש"י [שם ס ע"א] דמשמע דהחייב משום דניחא לי'. מכל מקום בכיבוי למאן דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור דלא חשיב מלאכת מחשבת אך מדרבנן אסרו אף בלא מחשבת כמו מקלקל דלא חשיב מלאכת מחשבת ומכל מקום אסור. אך מכל מקום פטור בגרמא. וראי' ברורה דלפרש"י הנ"ל מלאכת מחשבת במלאכה שאינה צריכה לגופה למאן דפטור אי אפשר לאסור מטעם מחשבת. מהא דשבת (דף ק"כ ע"ב) ורמי דר' יוסי אדר' יוסי כו' שאני התם דכתיב לא תעשון כן לה' אלקיכם הא גרמא שרי. אי הכי שבת נמי לא תעשה כל מלאכה הא גרמא שרי. ומאי קושיא בשבת אף דגרמא. חייב משום מלאכת מחשבת. אלא על כרחך או כהרא"ש. או משום דכיבוי דליקה הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה. ור' יוסי הא סבירא לי' בפרק במה מדליקין [לא ע"ב] מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור:

ג) אך מה דקשיא לי' לשיטת התוספות דחייב ברוצח יתחייב נמי בשבת. לא כן אנכי עמדי. ואשו משום חציו ילפינן מדכתיב המבעיר את הבערה ובממון גרמי חייב. והיינו משום דההיזק נעשה. על כן חייב אף שאינו מזיק בידים ממש. וכן ברוצח הרציחה נעשה. והא קמן דבדיני שמים חייב אף בגרם היזק. **אבל שבת המלאכה הנעשית מאלי' אין שום סרך איסור. והרי מותר לעשות מבעוד יום שהמלאכה תיעשה בשבת. ואין חיוב רק על מעשה האדם בלבד. על כן בעינן בידים ממש ופטור על אשו משום חציו.** אך דעת הנמוקי יוסף [ב"ק בד' הרי"ף י ע"א] דחייב בשבת על אשו משום חציו. אך הר"ן חולק על זה ואין הלכה כתלמיד במקום הרב. בשגם דלרוב הפוסקים אין בכיבוי נר שלא לעשות פחמים רק איסור דרבנן. ואין לחוש ליחידאה כנ"ל:

ידידו הדוש"ת הק' אברהם:

Les mots du jour à apprendre :

Il lui est difficile	קְשִׁיָא לֵהּ
Avis, méthode	שִׁטָּה
Il pense	סוֹבֵר

Programme du mercredi - jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée Léilouy Nishmat

Chlomo ben Méïr

שו"ת מהר"ם שיק אורח חיים סימן קנז

כלי שעות שמתוקן וערוך להדליק נר מעצמו אי רשאי לתקנו ולהעריכו בערב שבת בכדי שידליק הנר בליל שבת ואי מותר ליהנות מאורו

בעזה"י ו' חשון תרל"א לפ"ק.

החיים והשלום וכל טוב לתלמידי הרב המאור הגדול המופלג החרוץ כש"ת מו"ה זוסמאן סופר נ"י אבדק"ק האלאש יע"א

מכתבו קבלתי, ועל אשר שאלתני באבן השעות שנעשה כעת שעם וועקיר מדליק גם כן נר, אם רשאי להעמידו ולהכינו בערב שבת כדי שהוועקיר ידליק האור בשבת קודש באשמורת הבוקר. ודעת מעלתו נ"י נוטה להתיר, דכיון שנוהגין העולם לאסור להעמיד כלי השעות המשמיע קול בשבת, אין לחוש לשמא יעשה כן בשבת כמו שחששו בסימן רס"ה [סעיף ד'], ולכך מערב שבת שרי, עכ"ל בקיצור.

והנה זה פשוט דמן התורה מותר לעשות בערב שבת דבר שעושה ממילא מלאכה בשבת, כמו שפסק הרמב"ם ריש פרק ג' דשבת [הלכה א'] שכתב שלא נאסר עלינו לעשות מלאכה אלא בעיצומו של יום אבל כשתיעשה המלאכה מעצמה בשבת מותר לנו ליהנות במה שנעשה בשבת מאליו, עכ"ל. אמנם אם עושה דבר בשבת שעל ידי זה יא נעשה לאחר שעה מלאכה, דהיינו אם בשבת הוא מכין ומעמיד כלי השעות הנ"ל שעל ידי כן תידלק הנר לאחר שעה, צריך עיון אי הוי איסור דאורייתא או לא. דהרי האופה ומבשל כיון שנותן הדבר לאש, אף על גב שהאפיה והבישול נגמרים אחר שעה, אפילו הכי חשוב מעשה דידיה כאילו מניח שם הפת והקדירה וחוזר ומניח, דכל שמעשה הראשון נמשך הוי כעושה וחוזר ועושה אם עשה המעשה הראשון באיסור, וכעין שאמרו בכלאים במכות דף כ"א ע"ב. מיהו זהו דווקא במעשה הנמשך שמיד בשעת ההנחה היה שם אש, דהיינו שמתחיל הפעולה מיד, אבל אם לא היה שם דבר העושה הפעולה האסורה אלא שסופו לבוא, אף על גב דלענין נזקין חייב מקרא ד'כי תצא אש' [שמות כ"ב ה'], אבל לענין שחיטה ושאר דברים תליא בשני תירוצים שבתוס' סנהדרין דף ע"ז [ע"א] ד"ה סוף חמה. ומדברי הרמב"ם פרק ג' מרוצח הלכה י' מוכח כתירוץ השני, וכן כתב הר"ן שם [ע"ב ד"ה זרק] דהוי רק כגרמא ולא חשיב כמעשה דידיה. ולענין גרמי כתב הסמ"ע בחשן משפט סימן שפ"ו ס"ק א' דבעינן שיהא בריא הזיקא, וליש אומרים בעינן דווקא שהפעולה תעשה מעשה בגוף הניזק, וכבר הארכתי בענין הזה [סימן קי"ד] לענין רחיים של מים.

והנה לענין מצודה שפירס בשבת אם אינו ברור שתצוד לבסוף פטור, אבל אם פירס במקום שבוודאי תצוד לבסוף יש לדון דתליא בשני תירוצים דבתוס' סנהדרין הנ"ל. וכן דעת הפרי מגדים במגן אברהם סימן שט"ז ס"ק ט' מדברי התוס' בשבת דף י"ז ע"ב ד"ה אין פורסין וכו' שאם בוודאי תצוד אז חייב כשצדה לבסוף. ובספר המאירי בשבת שם [ד"ה אין פורסין] כתב להדיא בהיפך דאם פירס מצודה בשבת וצד פטור דמאליהן הן באות. והקשה שם אמאי גזרו בית שמאי בזה, הרי באיסור דרבנן בקורות בית הבד מודו בית שמאי דלא גזרו [שבת י"ט ע"א] ומאי שנא כאן שגזרו, ותירץ כיון דאפשר דלא תתחיל המלאכה עד שבת גזרו טפי.

ונראה דשתי שיטות אלו תלויות בשתי שיטות שבשני תירוצי התוס' בסנהדרין דף ע"ז הנ"ל. וכדעת התוס' בשבת דף י"ז הנ"ל נראה דסבירא ליה לרש"י סוף פרק כירה דף מ"ז ע"ב [ד"ה אלא וד"ה שמקרב] שכתב דאם נותן מים תחת הנר בשבת הוי מכבה ממש וחייב, ותוס' [שם ד"ה מפני] הקשו עליו. ולפענ"ד זה לא גרע מפירס מצודה בשבת וסופו לצוד במקום שמצויים חיות דהוי כמו חציו כמו דאמרינן בבבא קמא דף כ"ב [ע"א] לרבי יוחנן אשו משום חציו. ודעת הנמוקי יוסף שם בבבא קמא [י' ע"א מדפי הרי"ף ד"ה ואי קשיא] שהקשה דגם מערב שבת יהא אסור לאחוז אור במדורה דהוי כמו חציו, ותירץ דהוי כנעשה הכל מיד בהתחלתו, מבואר דסבירא ליה דבשבת כהאי גוונא חייב.

ולכאורה דברי התוס' סותרין, דבשבת דף י"ז הוכיח הפרי מגדים דפורס מצודה אם צד ממילא חייב, ועל כרחק היינו משום דהוי כחציו, ולענין נותן מים בשבת תחת הנר הקשו על רש"י. ואף על גב שכבר כתבתי דתליא בשני תירוצים שבתוס' סנהדרין דף ע"ז הנ"ל, ואם כן אין כאן סתירה, מכל מקום קשה מאי תמהו על רש"י, אטו מאן דסבירא ליה כתירוץ הראשון תמהינן עליו. אלא דיש לומר דהרי אשו משום חציו הוא דווקא אם הוא מצוי להבעיר ברוח מצויה, אבל לא ברוח שאינה מצויה. אם כן אפשר דהתוס' סבירא להו דניצוצות הנופלים מן הנר אינו מצוי כל כך כרוח מצויה.

ובזה מיושב לי מאי דקשיא לי על הרא"ש, דבפרק כל כתבי דף ק"כ [שבת פרק ט"ז סימן ז'] סבירא ליה להרא"ש כהרי"ף שם [שבת מ"ה ע"א מדפי הרי"ף] דלא ס"ל הא דרב יהודה דטלית שאחז בה האור דרשאי ליתן מים מצד אחר, והקשו עליו. ותירץ הרמב"ן [שם ד"ה הא דאר"י] הובא בר"ן שם [ד"ה גמ' טלית] דס"ל הא דאסרו בסוף פרק כירה [מ"ז ע"ב] בנותן מים משום מקרב כיבוי, מפרש הרי"ף דהיינו משום דאין הפסק ביניהם אסור, ומוכח דפליג על רב יהודה, עיין שם. ולכאורה זה מוכח לפי תירוץ השני שבתוס' סוף כירה דף מ"ז ע"ב ד"ה מפני, אבל לתירוץ הראשון דגזרינן אטו שיתן מים בשבת בשעה שיפלו הניצוצות או יגביה המים ויכבה ממש, לפי זה אין ראייה נגד רב יהודה. ואם כן קשיא לי על הרא"ש דכתב בסוף פרק כירה [שבת פרק ג' סימן כ"ד] כתירוץ הראשון של תוס' ואפילו הכי פוסק כהרי"ף דפליג על רב יהודה.

ולהנ"ל נראה דטעמא דהרי"ף והרא"ש דסבירא להו דרב יהודה סובר כריש לקיש בב"ק דף כ"ב [ע"א] דאשו משום ממונו, אבל אנן קיימא לן [שם] כרבי יוחנן דאשו משום חציו, וכל שסופו לבוא הוי כעושה בידים וחייב, לכך אסור ליתן מים בטלית שאחז בה האור, דדווקא להפסיק בכלים שאינו כחו שרי. ובסוף פרק כירה סבירא ליה דאינו מצוי כל כך כמו אש ברוח מצויה, והא דאסור משום שמא יגביה המים או שיתן המים בשעה שנופלים הניצוצות, ואתי שפיר.

ומעתה נבוא לנידון דידן, שלא מבעיא אם מעמיד הנר בשבת אצל כלי השעות לאחר שכבר מוכן והועמד ומתוקן הכלי וסופו להבעיר בשבת, דתליא בפלוגתא הנ"ל, דלדעת התוס' דחייב במצודה, הכא נמי, אלא אפילו במעמיד הנר בשבת קודם שתיקן והכין כלי השעות להבעיר, נראה דחייב, דבשעה שמתקן הכלי שעות שסופו להבעיר הוי כחציו וחייב. ולא דמי הא לרב פפא [חולין ט"ז ע"א] דמאן דכפתיה לחבריה ואשקיל עליה בידקא דמיא אחר כך דבכח שני פטור שכתבו התוס' בחולין ט"ז [שם ד"ה אבל] משום דהיה הכפיתה קודם, דבמים שייך כח שני דהמים עצמם מפכים כיון שכבר נפתח להם מקום, אבל כאן בנדון שלנו או במצודה אין כאן כח אחר והכל נעשה על ידי מעשה שלו, ולכך אפילו לאחר זמן חייב, וכמו שכתב התבואות שור בסימן ז' [סעיף ב'] ביורה דעה בסרנא דפחרא לענין שחיטה. ולפי מה שכתבתי לעיל גם דעת רש"י והרי"ף והרא"ש והנמוקי יוסף סבירא להו כוותיה, אבל לחד תירוץ בתוס' והיא גם כן דעת הרמב"ם והרמב"ן והמאירי והר"ן דלא ילפינן שבת מנזקין, ולענין שבת לא מיקרי זה מעשה דידיה, הכא נמי בין העמיד הנר קודם שתיקן הכלי שעות או אחר כך אינה מלאכה דאורייתא דהוי רק גרמא או גרמי, ובשבת מן התורה עשייה אסור וגרמא שרי מן התורה, כן נראה לכאורה.

אמנם נראה לפי מה שכתבו התוס' בסנהדרין דף ע"ז הנ"ל דגבי השיך בו את הנחש דפטור לרבנן [שם ע"ו ע"ב] הוא משום דאין הארס בעין, וכתב המהרש"א שם [ד"ה סוף חמה] לא מבעיא אם רק מקרב הנחש לידו כיון דאינו בעין לא מיקרי מקרב, אלא אפילו במשיך ונותן ידו לפי הנחש, כיון דאינו בעין שארס הנחש מקיאו אחר כך פטור ולא מיקרי חציו, אם כן הכא נמי כיון שאין האש בעין בכלי השעות אלא שנולד אחר כך הוי רק גרמא, וכשם שבנזקין פטור בכהאי גוונא, מכל שכן לענין שבת לפי סברת התוס' שם. ואם כן איכא למימר דבנידון שלנו אפילו אם עושה כן בשבת אין כאן מלאכה דאורייתא לכולי עלמא ולא הוי אלא גרם מלאכה ופטור, כן נראה לפענ"ד.

וכל זה בעושה בשבת, אבל כשמעמיד הנר ומכין ומתקן הכלי שעות מערב שבת, לכאורה פשיטא דשרי. דהרי בית הלל מתירין בכלול עם השמש כדאיתא בשבת דף י"ז [ע"ב] דלא גזרו ערב שבת אטו שבת. אלא דיש לדון לאסור, דהרי סוף פרק כירה [שם] אסרו ליתן מים תחת הנר בערב שבת, וכתבו התוס' [ד"ה מפני] דכיון דלא משמע לאינשי איסור בזה גזרינן ערב שבת אטו שבת, ואם כן אפשר הכא נמי כן.

אמנם לדינא נראה דלכל הפירושים לא דמי לנותן מים תחת הנר, דלפירש"י שכתבתי למעלה כוונתו דסבירא ליה דבנותן מים בשבת הוי מלאכה דאורייתא ומכבה ממש, ולאינשי לא משמע כן, ולכך גזרו ערב שבת אטו שבת, אבל בכלי השעות הנ"ל שביירנו דאפילו עושה זאת בשבת הוי רק כגרם הדלקה ואסור מדרבנן. ובסוגיא שם מוכח דאי הוי רק כגרם לא גזרו ערב שבת אטו שבת, דאם לא כן למה הוצרך לומר משום מקרב כיבוי, בפשיטות הוא דגם לרבנן דרבי יוסי גרם כיבוי שלא במקום פסידא אסור כדקיימא לן באורח חיים סימן של"ד סעיף כ"ב, ולכך גזרו ערב שבת אטו שבת, ועל כרחק דסבירא ליה דלרבנן או דגרם מותר לגמרי, עיין במגן אברהם סימן

תק"ד ס"ק ז' דהרא"ש [ביצה פרק ב' סימן י"ז] סובר כן, או דאף על גב דאסור מדרבנן לא גזרו בכהאי גוונא גזירה לגזירה. ואם כן בנידון דידן נמי דהוי רק כגרם הדלקה לא גזרינן ערב שבת אטו שבת.

וכן לפירוש הרי"ף לפי מה שכתבו הרמב"ן והר"ן אליביה, והוא כעין תירוץ שני של התוס' סוף כירה דכיון שנותן מים תחת הנר בלי הפסק גרע מגרם כיבוי ואסור בשבת וגזרו ערב שבת אטו שבת, נראה דבנידון דידן שרי, דאין האש בעין. והיינו כמו שכתב הרמ"א בסימן רס"ה [סעיף ד'] דהיכא דאינו בעין שרי אפילו במכוין לכיבוי ושכן נוהגין. ונהי דהמגן אברהם [ס"ק י'] שם תמה עליו וכתב דמהסמ"ג אינו מוכח כן, מכל מקום נראה דעת הרמ"א נכון על פי פירוש הרמב"ן והר"ן אליבא דהרי"ף דסבירא ליה דהאיסור הוא משום דאין דבר מפסיק בין המים להאש. ולכך אם אינו בעין ויש הפסק הוי רק כגרם, ובגרם כבר הוכחנו דלא גזרו מערב שבת אפילו במכוין לכיבוי. וכיון דבסימן של"ד סעיף כ"ד הביא גם דעת הרי"ף בשם יש אומרים, אם כן הוא הדין בסימן רס"ה שפיר כתב הרמ"א דבכהאי גוונא אם אינו בעין יש אומרים דשרי ושכן נוהגין. ואם כן הוא הדין בנידון שלנו.

ולא נשאר לנו לחוש אלא לפי תירוץ הראשון שבתוס' וברא"ש שבסוף פרק כירה דאסרו משום שמא יתן מים בשעה שיפלו הניצוצות, ואם כן הוא הדין כאן ניחוש דבשעת תיקונו ידליק ונגזור ערב שבת אטו שבת. מיהו נראה דגם לתירוץ זה שרי, דהרי לתירוץ זה קשה מאי שנא דבמצודה לא גזרינן בערב שבת לבית הלל. ותו קשיא לי דלפי תירוץ זה עיקר חסר מן הספר דבש"ס אמרו טעם אחר משום דמקרב כיבוי. ונראה דקושיא חדא מתורצת באידך, דלתירוץ זה להש"ס עצמו קשיא ליה למה גזרו כאן טפי ממצודה, ועל זה אמרו מפני שמקרב כיבוי, דהיינו כיון שמעמיד המים להדיא תחת ונגד האש ולכך גזרו, מה שאין כן במצודה. ואם כן מהאי טעמא גם בנידון שלנו שאין האש בעין לא גזרו ושרי.

ובלאו הכי נראה דאין לדמות גזירות חכ"ל להדדי, ואין לך אלא מה שגזרו ואסרו הם. ובפרט בכלי השעות הא אמרינן בסימן רנ"ב [סעיף ה'] ובסימן של"ח [סעיף ג'] דאין לגזור משום השמעת קול משום דדרך הוא לתקן מערב שבת, הוא הדין לענין זה. וגם שיש לומר מקצת טעם כמו שכתב מעלתו נ"י דבלאו הכי נוהגין לאסור להעמיד בשבת כלי שעות המשמיעין קול. ובפרט לשיטת הכל בו [סימן ל"א] גם במים תחת הנר איסורו הוא רק משום מראית העין כמבואר באליה זוטא [סימן רס"ה ס"ק ו']. ובאורח חיים סימן של"ח [שם] קיימא לן דבכלי שעות מידע ידעין דמתקנין מערב שבת, עיין שם. ולהמאירי [שבת מ"ז ע"ב] דווקא בכלי הדרך ליתן מים אחר כך, ואלו הטעמים והחששות אינם שייכים בנידון שלנו, ולכך נראה לי דשרי לתקן בערב שבת שבשבת יבעיר אש מעצמו.

איברא דעדיין יש לעיין אם רשאים ליהנות מהאור הזה בשבת ויום טוב, לפי מה שכתב הראב"ד ריש פרק ד' מיום טוב [הלכה א'] שאם הוציא אש אסור בהנאה ועיין שם בלחם משנה ובמחצית השקל ריש סימן תק"ב [ס"ק א']. מיהו כבר הכריח המגן אברהם בסימן תק"א ס"ק י"ב דאפילו אם מוקצה או נולד אסור בהנאה, מכל מקום הנאה דממילא שרי. ואם כן הכא נמי הוי הנאה דממילא ושרי אפילו למאן דאוסר נולד בשבת. כן נראה לפענ"ד. ולגוף ההיתר הסכים עמדי גם הרב הגאון מוהר"ר יוסף שאול נ"י אב"ד דק"ק לעמבערג יע"א.

Les mots du jour à apprendre :

Une montre	שעון
En tout cas	בְּלֹא הֶכִי
De toute façon	מְכַל מְקוֹם
D'une autre manière	בְּאִפְן אַחֵר
Un dommage	הֶזֶק
Il faut	צָרִיךְ

Biographies:

אבני נזר - Avnei Nezer, Iglei Tal

Rabbi Avraham Bornshtein (1838-1910) fut un grand Possek en Europe connu sous le nom de son responsa le Avnei Nezer. Né en à Bendzin en Pologne, il est descendant du Rama et du Chakh et le fils de l'auteur du Agoudat Ezov. Son fils est le célèbre Chem Mishmouel.

Dès son plus jeune âge, doté d'une mémoire phénoménale, il est reconnu comme un prodige et écrit des H'idouchim alors qu'il n'a que dix ans ! En 1852 il épouse la fille du célèbre Rabbi de Kotsk, et devient dès lors un fervent Talmid. Il est nommé Av Beit Din de Sochatzov et des milliers de H'assidim se rapprochent lui afin de puiser de ses lumières. Il devient le fondateur et premier Rabbi de la dynastie hassidique Sochatzover. Il faisait preuve d'une immense dévotion envers ses étudiants, avec lesquels il étudiait pendant huit heures chaque jour, donnant plusieurs shiourim (conférences) au cours de chaque journée. Dans son introduction à son livre, le célèbre Iglei Tal, il a noté qu'il consacrait toutes ses énergies à l'enseignement de la Torah à ses élèves.

Ses deux grands ouvrages sont le Avnei Nezer, un responsa en 7 volumes sur le Choulh'an Aroukh, et le Iglei Tal sur Shabbat, qui est devenu un incontournable dans les Batei Midrash.

מהר"ם שיק - Maharam Chik

Rabbi Moshe ben Yossef Chik est né en 1807 en Hongrie. Il étudie dans la Yeshiva du H'atam Sofer à Persbourg. En 1838 il est nommé Rav de la ville de Yarguin à proximité de Persbourg, où il fonde une grande Yeshiva. Il fut un des grands opposants au réformisme.

Sa notoriété a grandi principalement grâce à son responsa le Maharam Chik, dans lesquels il écrit plus de mille réponses dans tous les domaines du Choulh'an Aroukh.

Liste des 78 Sougiot étudiées sur Matmidim

Sougiot de Brah'ot

1. Birkot Hatorah
2. Choméa Kéoné
3. Arévout
4. Kavana dans le Chema
5. Position pour le Chema
6. Méah Brah'ot
7. Amen Yetoma
9. Les quantités pour les Brah'ot
10. Les Brah'ot de consommation
11. Brah'a Chéina Tsrih'a
12. Ikar Vétafel
13. Méein Chaloch

14. Brah'a sur un interdit
15. Anigrone
17. Birkat Haguafen
18. Natei Inchei
19. Birkat Haréah'
22. Les jus
23. Trima
24. Pat Kisnin (1)
25. Pat Kisnin (2)
26. Les Apéritifs
- 27-31 Zimoun
32. Tefilat Haderekh

- 33 -34. Birkat Hagomel
38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit
39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli
40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot
41. Hatov Véhamétiv sur le vin
42. Cheva Brah'ot (1)
43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot
46. Birkat Halevanah
- 47-49. H'azarat Hachats'

Sougiot sur les H'aguim

- Hanouka**
8. Emplacement de la Hanoukia
 44. Ner Ich oubeto
 45. Ner Ich oubeto (2)

- Pourim**
16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim

- Pessah**
20. Biour H'amets
 58. Bedika des miettes

- Sefirat Haomer**
21. Un seul grand compte

- Roch Hachana**
35. Les trois Livres

- Soukot**
36. Mitstaer

Sougiot générales

37. Bal Tossif
50. Tokh Kédé Dibour
- 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera
53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o

54. Mitsvot lav lihanot nitanou
- 55-56. Mitsvat Assei
- Chezman grama

57. Zerizim makdimim lemitsvot
71. 72. Haossek Bamitsva
- Patour Minhamitsva

Chabbat – Melekhet Mah'chevet

59. 60. 61. Mit'assek
62. 63. 64. Davar Chééno
- Mitkaven

65. 66. 67. 68. Psik Récheh
69. 70. Melakha chééina
- tsrikha légoufah

75. 76. 77. 78. Grama

Yorei Dé'ah

73. 74. Maaser sur les gains